

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

14/99

(Afgesloten 281200 APR 1999)

Conclusie/voorzicht

In de Bosnisch-Servische republiek zal naar verwachting de voormalige regeringspartij SDS weer in de regering worden opgenomen. Dat is illustratief voor de regressie in het vredesproces. Ook in de Moslim/Kroatische Federatie lopen de interne tegenstellingen verder op.

De verhoudingen tussen de Montenegrijnse politieke leiding en federale instellingen zijn gespannen. In de toekomst is een confrontatie onvermijdelijk, maar vooralsnog lijkt geen van de betrokken partijen belang te hebben bij een confrontatie op korte termijn.

De komst van grote aantallen etnisch-Albanese vluchtelingen zet de binnenlands-politieke situatie in Macedonië onder aanvullende druk.

Bosnië-Herzegovina

Gezamenlijke instellingen weer bijeen

Op 20 april heeft eindelijk weer een zitting plaatsgevonden van het gezamenlijke Bosnische presidium. Daarbij was ook de voorzitter, de Servische afgevaardigde Radisic (SPRS) aanwezig. Het enige inhoudelijke punt op de agenda was aanvaarding van het gezamenlijke Bosnische budget, een essentiële voorwaarde voor het houden van een donorconferentie. Ook de co-premier in de Bosnische ministerraad Mihajlovic heeft toegezegd zijn functie te hervatten. Overigens heeft Radisic verklaard dat hij voor volledige hervatting van zijn presidiumfunctie eerst toestemming wil hebben van het parlement van de Bosnisch-Servische republiek (RS). De internationale gemeenschap, met name HV Westendorp, had grote druk uitgeoefend op de Servische vertegenwoordigers in de gezamenlijke Bosnische instellingen om hun boycot van die instellingen stop te

[REDACTED]

zetten. Die boycot was ingesteld naar aanleiding van recente wrijvingen tussen de HV en de Bosnische Serviërs, onder meer als gevolg van de beslissing rond de stad Breko en het ontslag van RS-president Poplasen. Die beslissingen worden door de Bosnische Serviërs gezien als uitingen van partijdigheid van de NAVO. De aanvallen op Joegoslavië hebben de situatie vanzelfsprekend niet verbeterd. Dat personen als Mihajlovic en Radisic nu toch bereidheid tentoonspreiden om hun functies te hervatten, houdt voornamelijk verband met hun overweging dat de huidige impasse niet in Servisch voordeel werkt. Hun aanwezigheid moet echter niet zonder meer worden gezien als een indicatie dat de recente conflicten nu vergeven en vergeten zijn. Dat wordt ook onderstreept door Radisic's eis dat het RS-parlement uiteindelijk over zijn positie moet beslissen. De critici van de NAVO (en dat zijn in de huidige context vrijwel alle Servische politici) hebben in het parlement een zeer sterke positie.

Breko blijft op agenda

Een Bosnisch dagblad dat nauwe betrekkingen heeft met de belangrijkste Moslim-partij SDA heeft geprotesteerd tegen pogingen om het gebied rond Breko uit te breiden met dorpen die niet tot de vooroorlogse *opstina* (gemeentelijk district) behoorden. Zowel de Serviërs als de Kroaten zouden pogingen doen om plaatsen waar hun bevolkingsgroep in de meerderheid is, aan het gebied-Breko toe te voegen. Het blad pleitte voor volledige uitvoering van de arbitrage-uitspraak rond Breko, maar uitsluitend in de voormalige opstina.

Met name de Bosnische Serviërs beschouwen de uitkomst van de arbitrage een schending van "Dayton". In hun visie zou moeten zijn vastgehouden aan de bepaling in Dayton dat alleen het verloop van de IEBL bij Breko onderwerp van arbitrage zou worden, maar niet de status van de stad als zodanig. Inmiddels zijn de Servische protesten aanzienlijk afgenomen, niet in de laatste plaats omdat zij zo veel redenen hebben om ontevreden te zijn met het vredesproces. Hun streven lijkt erop gericht te zijn zo veel mogelijk Serviërs in de opstina-Breko te houden, zodat de stad de facto Servisch blijft. De Bosnische Kroaten streven iets soortgelijks na: zij willen onder meer de "Kroatische" gemeente Ravne-Breko formeel bij de opstina-Breko aansluiten om daardoor een aanzienlijke vinger in de pap te houden. De Moslims zien in het besluit om Breko onder gezamenlijk bestuur van de drie etnische groeperingen te stellen, een mogelijkheid om hun invloed in de strategisch gelegen stad te vergroten. Bovendien zien zij het streven om een gezamenlijk bestuur te vestigen over Breko een precedent voor het vergroten van de macht van de gezamenlijke instellingen op nationaal niveau. Daarom geldt voor Breko in het klein wat geldt voor geheel Bosnië-Herzegovina: het streven van de Moslims naar centralisatie van gezag botst met het streven naar decentralisering en behoud van de status quo door de Serviërs en Kroaten. Of onder die omstandigheden een werkbaar bestuur over Breko kan worden gerealiseerd, valt ernstig te betwijfelen.

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

HVO-leden ontslagen

Er zijn meldingen dat onlangs een aantal leden van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO) is ontslagen. De reden zou zijn dat zij sympathiseren met het "Nieuwe Kroatische Initiatief" (NHI), de partij van het voormalige Kroatische lid van het Bosnische presidium Zubak. Ook zouden zij niet sterk genoeg gekant zijn tegen de terugkeer van niet-Kroaten naar hun oorspronkelijke woonplaatsen in door Kroaten gecontroleerd gebied. Zoals bekend staan de betrekkingen tussen Moslims en Kroaten in de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) onder druk, vooral omdat de belangrijkste Bosnisch-Kroatische partij HDZ een destructieve rol speelt. Het heeft er alle schijn van dat het ook de HDZ is die het initiatief heeft genomen tot de genoemde ontslagen. Dat is opmerkelijk, omdat Zubak nauwelijks meer een rol van betekenis speelt in de Bosnisch-Kroatische politiek. Nadat Zubak uit de HDZ was gestapt, had hij het NHI opgericht en zich namens die partij kandidaat gesteld voor de presidiumverkiezingen van 1998. Hij heeft daarbij echter een vernietigende nederlaag geleden tegen HDZ-kandidaat Jelavic, vermoedelijk vooral omdat de HDZ over een hecht partijnetwerk beschikt. Desondanks is de HDZ kennelijk bevreesd dat de invloed van Zubak weer kan groeien. Dat kan verband houden met het feit dat de Kroatische moederpartij van de HDZ op het punt staat om in Kroatië de macht te verliezen. Kennelijk houdt de Bosnische HDZ er rekening mee dat als gevolg daarvan de ster van Zubak in Bosnië-Herzegovina opnieuw zal rijzen.

HDZ eist eigen televisiezender

De Kroatische afgevaardigden in het parlement van de MKF, die in meerderheid tot de HDZ behoren, hebben verhinderd dat het parlement tijdens de jongste zitting overeenstemming zou bereiken over een televisiezender van de federatie. Een adviseur van Jelavic heeft gesteld dat de Bosnische Kroaten over een eigen station zouden moeten beschikken. Eén van de door hem aangevoerde redenen is dat de huidige Bosnische media al te zeer pro-Moslim zouden zijn. Zoals gesteld zijn de Bosnische Kroaten in de MKF op ramkoers. Zij laten geen mogelijkheid onbenut om hun wantrouwen jegens de Moslims te uiten. Daarbij schromen zij niet om aan te dringen op bijstelling van "Dayton". Eerder deze maand pleitten prominente Bosnische Kroaten voor een eigen parlement, en nu eisen zij exclusieve controle over eigen media. Een dergelijke situatie heeft sinds 1992 vrijwel voortdurend bestaan. Aanvankelijk beschikte de "Kroatische Republiek Herceg-Bosna" over eigen media, die overigens sterk onder controle van Zagreb stonden, en toen die republiek feitelijk ontmanteld werd, werd lange tijd het programma van de Kroatische media verspreid in de Kroatische delen van Bosnië-Herzegovina. Ondanks sterke druk van de internationale gemeenschap dringen de Bosnische Kroaten aan op herstel van die situatie. Dat houdt vooral verband met de belangrijke rol die de media spelen bij het behoud van de controle over de Bosnisch-Kroatische samenleving. Het pleidooi werpt evenwel ook licht op de Kroatische houding ten aanzien van de Moslims en de internationale gemeenschap.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Vorming nieuwe regering RS op tijl

De voorzitter van het Bosnisch-Servische parlement, Djokic, heeft verklaard dat het parlement op 27 april a.s. bijeen zal komen. Hij sprak tevredenheid uit met het verloop van de consultaties tussen de fractievoorzitters die de afgelopen dagen hebben plaatsgevonden. De belangrijkste punten op de agenda zijn volgens Djokic het ontslag van Poplasen en de status van de regering. Ook de aanstaande donorconferentie en de arbitrage rond Brcko zullen op de agenda staan. Inmiddels heeft het Bosnisch-Servische persbureau SRNA gemeld dat demissionair premier Dodik vijf ministersposten heeft aangeboden aan de voormalige regeringspartij SDS.

De afgelopen maanden heerste in de RS een machtsvacuüm, omdat voor- en tegenstanders van Dodik het niet eens konden worden over de vorming van een nieuwe regering. Bovendien werden ook de centrale Bosnische instellingen door de Servische leden geboycot uit protest tegen de opstelling van de internationale gemeenschap ten aanzien van Bosnië-Herzegovina en Joegoslavië. Er lijkt echter een besef door te dringen dat dit machtsvacuüm, dat grotendeels door de internationale gemeenschap werd opgevuld, niet in het belang van de Bosnische Serviërs zelf was. Daarom werd al geruime tijd achter de schermen onderhandeld over de vorming van een nieuwe regering. Dodik steunde in zijn vorige regeerperiode op een coalitie van zijn eigen partij (SNSD), de SNS van ex-premier Plavsic en de SPRS van Djokic en Radisic. Deze coalitie was echter voor een parlementaire meerderheid afhankelijk van gedoogsteun van de SDA. Ook de meer nationalistisch georiënteerde SDS en haar partner SRS, de partij van Poplasen, beschikte niet over een meerderheid. De verkiezingen van 1998 hebben deze situatie niet wezenlijk veranderd. Onder invloed van het NAVO-optreden in Bosnië-Herzegovina en Joegoslavië, dat in Servische ogen partijdig is, nam wel de bereidheid toe om de onderlinge verdeeldheid in de RS terzijde te schuiven en een pan-Servische regering te benoemen. De uitspraken van Djokic en Dodik wijzen erop dat er een meerderheid in het parlement is voor voortzetting van de huidige coalitie, maar met steun van de SDS in plaats van de KCDBiH. Dat is voor de internationale gemeenschap een bittere pil, omdat de Moslims in de RS-politiek buitenspel worden gezet en de voormalige regeringspartij SDS, de partij van onder andere ex-president Karadzic en Radisic's voorganger Krajisnik, weer regeringsverantwoordelijkheid zou krijgen. Dat is zeker geen teken van progressie in het vredesproces, maar het is onduidelijk over welke machtsmiddelen de internationale gemeenschap beschikt om een dergelijke ontwikkeling tegen te gaan.

Ilic dient ontslag in

De vice-voorzitter van de SPRS heeft zijn ontslag aangeboden. Dat was het gevolg van "onvrede over het onvermogen van de SPRS om zich aan te passen aan de nieuwe situatie waarin geen nieuwe Bosnisch-Servische regering kon worden gekozen, en de NAVO-aanvallen op Joegoslavië. Ilic was de oprichter en eerste voorzitter van de SPRS, de dochterpartij van de Joegoslavische regeringspartij van president Milosevic. Tot op

heden fungeerde Ilic als fractievoorzitter van de SPRS in het parlement van de RS. Er is derhalve geen sprake van een loos gebaar. De onvrede van Ilic houdt vermoedelijk vooral verband met het feit dat de SPRS, hoewel zij deel uitmaakt van SLOGA, op het punt staat een regeerakkoord te sluiten met de SDS. Dat weerhoudt de SPRS er echter niet van deel te blijven uitmaken van SLOGA, vermoedelijk voornamelijk als gevolg van druk van de internationale gemeenschap op Radisic. Het ontslag van Ilic wijst erop dat dit besluit niet onomstreden is, ook binnen de SPRS.

Kroatië

Gelbard bekritiseert Kroatië

VS-afgezant Gelbard heeft de afgelopen dagen een aantal bezoeken afgelegd aan hoogwaardigheidsbekleders in Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Het meest opzienbarende aspect daarvan was dat hij Kroatië en de Bosnische Kroaten sterk bekritiseerd heeft voor hun destructieve opstelling in het vredesproces. Zo stelde hij dat "Dayton" tot op de letter moet worden uitgevoerd, dat beide partijen moeten blijven samenwerken met het ICTY en dat in Kroatië democratische hervormingen moeten worden doorgevoerd. Jelavic's rede ter gelegenheid van de verjaardag van de HVO vorige week werd "stom, gevaarlijk en extremistisch" genoemd. Ook het feit dat Kroaten uit de "diaspora" (in de praktijk vooral uit Bosnië-Herzegovina) stemgerechtigd zijn voor het Kroatische parlement, werd door Gelbard sterk bekritiseerd. De opstelling van Gelbard is voor de Bosnische HDZ aanleiding geweest voor een spoedzitting, waarop van Gelbard verontschuldigingen werden geëist. Eerder deze maand zijn de betrekkingen tussen Kroatië en de VS aanzienlijk verbeterd. Als er al politici in Zagreb of Mostar zijn geweest die daardoor hoopten dat de Amerikaanse kritiek op Kroatië in heftigheid zou afnemen, zijn zij door Gelbard uit de droom geholpen. Hoewel moet worden afgewacht in hoeverre de woorden van Gelbard ook door concrete maatregelen zullen worden begeleid, blijkt uit de reacties van de Kroatische autoriteiten dat zij toch enigszins geschokt zijn. Overigens is niet te verwachten dat zij hun opstelling drastisch zullen verbeteren. Daarom zal Gelbard gedwongen zijn de daad bij het woord te voegen.

Joegoslavië

Kosovo

Opvallende activiteiten van Draskovic en Lilic

De Joegoslavische vice-premier Draskovic heeft de Servische leiding opgeroepen op te houden met tegen het volk te liegen. Hij onderstreepte dat Joegoslavië, in weerwil van wat de autoriteiten willen laten geloven, de strijd met de NAVO niet kan winnen en dat Rusland de FRJ niet te hulp zal komen. Draskovic verklaarde geen vertrouwen te hebben in de eventuele staatkundige vereniging van Joegoslavië met Rusland en Belarus. Hij pleitte voor de stationering van "internationale eenheden onder VN-auspiciën" in Kosovo, omdat zo'n macht geen "bezettingsmacht" zou zijn. Inmiddels heeft een andere Joegoslavische vice-premier, Lilic, een bezoek gebracht aan Libië. Ook daar is de stationering van een vredesmacht in Kosovo ter sprake gekomen. Van die

[REDACTED]

macht zouden geen militairen deel mogen uitmaken van landen die momenteel deelnemen aan de NAVO-operaties tegen Joegoslavië. Naar verluidt zou een zekere autonomie voor Kosovo bespreekbaar zijn. Tenslotte heeft de Italiaanse politicus Bossi een bezoek gebracht aan de Joegoslavische president Milosevic. Na afloop heeft Bossi verklaard dat de Joegoslavische autoriteiten geïnteresseerd zijn in hervatting van de dialoog over Kosovo en het stopzetten van de bombardementen. Volgens Bossi heeft Milosevic toegezegd dat hij de SG van de VN, Annan, zal uitnodigen naar Belgrado te komen. Ook had Bossi Milosevic gevraagd om de "schaduwpresident" van Kosovo, Rugova, naar het Westen te laten reizen, maar dit verzoek zou Milosevic in het midden hebben gelaten.

Sinds zijn opname in de federale regering enkele maanden geleden heeft Draskovic zich moeite getroost om zich te profileren als een staatsman en een redelijk alternatief voor de meer nationalistisch georiënteerde stromingen zoals de SRS van de Servische vice-premier Seselj. Dat is om twee redenen opmerkelijk. Ten eerste is de partij van Draskovic, de SPO, medeverantwoordelijk voor het tot op heden gevoerde beleid, ook ten aanzien van Kosovo. Ten tweede heeft de SPO zich in het verleden gekenmerkt door een nationalisme dat niet voor dat van Milosevic, en vaak niet eens voor dat van de SRS, onderdeed. In de huidige context, en zeker in combinatie met de reizen van Lilic en Bossi (wiens partij tegen de NAVO-aanvallen op Joegoslavië is), heeft het er alle schijn van dat het Joegoslavische regime haar voelhorens uitsteekt om na te gaan of het stopzetten van de bombardementen en hervatting van de dialoog over de politieke toekomst van Kosovo tot de mogelijkheden behoren. Op de keper beschouwd bevat het "aanbod" van Draskovic, als dat het toepasselijke woord is, geen enkel element dat niet al eerder door de Joegoslavische leiding is aangeboden. Een zekere mate van autonomie voor Kosovo, en een zekere militaire presentie om toe te zien op de naleving daarvan, waren al vóór de bombardementen bespreekbaar, maar niet in de vorm zoals die voorzien was in "Rambouillet" en niet vergezeld van een militaire presentie onder supervisie van de NAVO. Aangezien de binnenlands-politieke positie van Milosevic door een maand NAVO-bombardementen alleen maar is versterkt, is er geen enkele reden om aan te nemen dat hij nu wel bereid is tot dergelijke concessies. Voor de Kosovo-Albanen zijn echter de ontwikkelingen van de afgelopen maand allesbehalve een stimulans om opnieuw te willen spreken over een vorm van autonomie: het vertrouwen in de Servische intenties zal de afgelopen maand zeker niet vergroot zijn.

UCK roept op tot overdragen geldstromen

Op de Albanese televisie heeft een bevelhebber van het "Kosovo Bevrijdingsleger" (UCK) de Albanen, met name die uit de diaspora, geklaagd over "opstandige stemmen" en pogingen de strijd voor het vaderland te ondermijnen. Hij riep de Albanen op de financiële bijdragen aan die strijd uitsluitend over te dragen aan het fonds "het moederland roept". Hij dreigde dat "degenen die dat in de weg staan" daarvoor verantwoordelijk zullen worden gesteld. Het genoemde Fonds is opgericht door het UCK om de strijd tegen de Serviërs te

[REDACTED]

financieren. In de praktijk lijkt echter nog een groot deel van de bijdragen, met name uit het buitenland, te worden verzameld door de "traditionele" partij LDK van "schaduwpremier" Bukoshi. Zoals bekend had UCK-leider Thaci onlangs een nieuwe regering voor Kosovo gevormd, maar de legitimiteit daarvan wordt door Bukoshi betwist. Uit de genoemde oproep blijkt dat de strijd tussen LDK en UCK niet alleen de legitimiteit van de regering betreft, maar met name ook de controle over de geldstromen voor de Albanese strijd. Tegen die achtergrond moet het dreigement met vijandelijkheden tegen "degenen die in de weg staan" niet alleen als retoriek worden beschouwd.

Montenegro

VJ eist controle over Montenegrijnse politie

Naar verluidt heeft de VJ geëist dat de Montenegrijnse politie (MUP) zich onder commando van het leger stelt. Dat is afgewezen door de Montenegrijnse regering, die heeft benadrukt dat zijzelf verantwoordelijk is voor het handhaven van de openbare orde in de republiek. Deze nieuwe verbale confrontatie volgt op het incident bij de grensovergang Debeli Brijeg deze week. Eerder dit jaar had de Montenegrijnse regering unilateraal besloten deze grensovergang met Kroatië open te stellen. Daartegen was fel protest gezeten van de kant van de Federale autoriteiten, die erop wezen dat grenscontrole een federale aangelegenheid is. Zeker sinds de escalatie van het conflict in Kosovo en het begin van de NAVO-aanvallen op Joegoslavië had de Joegoslavische legerleiding aangegeven het onaanvaardbaar te achten dat de toegang tot het land oncontroleerbaar was geworden. Omdat de Montenegrijnse autoriteiten de federale regering niet erkennen, maar ook omdat zij hun internationale aanzien willen verbeteren en omdat zij de invoerrechten niet aan de Federatie wilden afdragen, ging Montenegro niet op de eisen van het leger in. Dat heeft de federale legerleiding er kennelijk toe gebracht zelf de controle over Debeli Brijeg over te nemen en de grenspost te sluiten. Aangezien die grenspost echter gelegen is in de "Yellow Zone" rond het gedemilitariseerde schiereiland Prevlaka, waarin volgens onderlinge overeenkomst met Kroatië geen legereenheden mogen komen, was de consequentie van het VJ-optreden dat die overeenkomst geschonden werd. Er is echter geen enkele reden om aan te nemen dat dit de primaire opzet van de federale legerleiding was.

Het incident tussen VJ en MUP past in een reeks confrontaties tussen Montenegrijnse en federale, met name militaire overheden. Zo werd de Montenegrijnse vice-premier Kilibarda onlangs geconfronteerd met een dagvaarding voor een militaire rechtbank. Hij had Montenegrijnse reservisten opgeroepen geen gehoor te geven aan een oproep voor militaire dienst. Bovendien had hij voorgesteld VJ-installaties in Montenegro te blokkeren en af te sluiten van stroom en water. Dat hield verband met de protesten van de Montenegrijnse regering tegen het federale beleid, vooral ten aanzien van Kosovo, maar de Joegoslavische militaire autoriteiten beschouwen de opstelling van Kilibarda, met name in een periode dat het land wordt geconfronteerd met militaire aanvallen, als een aantasting van het Joegoslavische defensieve vermogen. Ook de weigering van

[REDACTED]

Kilibarda om aan de dagvaarding te voldoen, alsmede de waarschuwing van de Montenegrijse regering om Kilibarda niet te arresteren, worden in dat daglicht gezien. Zoals reeds eerder gemeld, betreft het in de confrontaties tussen Montenegro en de federatie vooral een zenuwenoorlog, die zeker in het huidige tijdsgevecht door geen van beide partijen op de spits wil worden gedreven. Het gevaar bestaat echter dat de voortdurende misverstanden, zeker tegen de achtergrond van uitgebreide aandacht van de NAVO voor de binnenlandse situatie in Montenegro, leiden tot een ongewilde confrontatie met potentieel voor escalatie.

Voor de opstelling van Montenegro is van doorslaggevend belang dat president Djukanovic zijn machtspositie vooral baseert op het in stand houden van latente vrees voor Servische dominantie onder de Montenegrijse bevolking. Hij probeert zichzelf af te schilderen, met name in de internationale publieke opinie, als een democratisch en hervormingsgezind alternatief voor Milosevic. In de praktijk is dat beeld niet geheel van toepassing, omdat Djukanovic bijvoorbeeld jarenlang heeft gefungeerd als federaal premier en ook nu nog lid is van de Joegoslavische Defensieraad, zodat hij tenminste voor een deel medeverantwoordelijk is voor het tot op heden gevoerde Joegoslavische beleid. Zijn verzet tegen de Federale instellingen is voor een groot deel terug te voeren op zijn persoonlijke rivaliteit met de huidige federaal premier en voorganger als Montenegrijns president, Bulatovic. Bovendien is Djukanovic er zich wel van bewust dat bijna de helft van de Montenegrijse bevolking achter Bulatovic staat en voorstander is van voortzetting van de staatkundige eenheid met Servië. Onder invloed van de NAVO-aanvallen is dat percentage vermoedelijk nog gestegen. Omdat bovendien de Montenegrijse MUP in militair opzicht geen partij is voor de VJ, is het in het belang van Djukanovic c.s. om een openlijke confrontatie te vermijden. Het is ook allerminst juist dat Djukanovic streeft naar onafhankelijkheid voor Montenegro. Integendeel, hij dringt aan op gelijkberechtiging van Montenegro in het Joegoslavisch staatsverband en heeft ten aanzien van Kosovo een grote belangengemeenschap met Milosevic. Zo is ook Djukanovic tegen opwaardering van Kosovo tot derde deelrepubliek, omdat dat ten koste zou gaan van Montenegro's (in ieder geval formele) gelijkberechtiging met Servië. Er zijn echter politici in Montenegro die wél streven naar onafhankelijkheid; Djukanovic heeft dan ook grote moeite om tussen beide polen evenwicht te bewaren.

De Federale autoriteiten zullen niet bereid zijn om de onafhankelijkheid van Montenegro te aanvaarden. Zonder Montenegro zou Servië niet alleen geen toegang meer hebben tot de zee, maar ook zou de Joegoslavische federatie samenvallen met Servië. Daardoor zouden federale ambten als president (Milosevic!) en premier (Bulatovic) iedere inhoud verliezen. Bovendien ligt het niet in de stijl van Milosevic om voortdurend uitdagingen jegens zijn autoriteit onbeantwoord te laten. Daarom is het te verwachten dat Milosevic er inderdaad rekening mee houdt dat Djukanovic op enige moment de wacht zal moeten worden aangezegd. Het is echter te verwachten dat hij dat moment zal willen uitstellen tot de kwestie-Kosovo in iets rustiger vaarwater is beland.

SNP schaart zich achter federale eisen

Het afgelopen weekeinde heeft de partij van Bulatovic, de SNP, een demonstratie gehouden in de Montenegrijnse hoofdstad Podgorica. Daarbij werd de Montenegrijnse politie opgeroepen zich onder bevel van de VJ te stellen. Onderstreept werd dat de internationale gemeenschap agressie pleegt tegen Joegoslavië en dat verdeeldheid tussen leger en politie de tegenstanders in de kaart speelt. Bulatovic dreigde dat de Montenegrijnse politie zou "ophouden te bestaan" als zij zich aan de order van het leger onttrekt. Hij zegde de samenwerking op met alle "verraderlijke" partijen, partijen die de implementatie van de federale wetgeving blokkeren.

Uit legalistisch oogpunt staan de VJ en de federatie meer in hun recht dan Djukanovic en de DPS, en het ligt voor de hand dat de federale instellingen daar aanstoot aan nemen. De NAVO-aanvallen op Joegoslavië hebben de steun aan de federale leiding nog doen toenemen en zeker nu er een feitelijke oorlogssituatie heerst waarin nationale solidariteit gewenst is, lijkt de SNP in ieder geval verbaal in de tegenaanval te gaan. Wellicht wil zij de Montenegrijnse autoriteiten duidelijk maken dat voortzetting van de huidige koers kan leiden tot een interne confrontatie in Montenegro, waarbij Djukanovic e.s. het onderpit zullen delven. Het is echter niet waarschijnlijk dat Djukanovic, die zich gesteund weet door ruwweg de helft van de Montenegrijnse bevolking, het grootste deel van de Montenegrijnse politie en de internationale publieke opinie, zonder meer zal toegeven aan de federale druk.

Macedonië

Gligorov dringt aan op staat van beleg

De Macedonische president Gligorov heeft gesteld dat hij voornemens is de staat van beleg uit te roepen. Daarbij wees hij op de gevolgen van de NAVO-aanvallen op Joegoslavië en de stappen die de NAVO wellicht in de toekomst kan nemen. Eens te meer onderstreepte Gligorov dat Macedonië onder geen voorwaarde zou toestaan dat het land wordt gebruikt als basis voor NAVO-grondaanvallen op buurlanden. Ook noemde hij het destabiliserende effect van de komst van tienduizenden Kosovo-Albanen naar Macedonië. De Macedonische premier Georgievski heeft het uitroepen van de staat van beleg ongepast genoemd en het vermoeden uitgesproken dat dit vooral bedoeld zou zijn om de vrees onder de bevolking te vergroten. Ook de etnisch-Albanese partij in de regeringscoalitie heeft zich tegen het uitroepen van de staat van beleg verklaard. Zelfs de twee partijen die de vorige Macedonische regering vormden hebbe zich tegen dat voornemen uitgesproken.

Zoals reeds eerder gemeld, brengt de kwestie-Kosovo ook Macedonië in een moeilijk parket. Enerzijds wil het land lid worden van de NAVO. Bovendien hoopt Macedonië in politiek en materieel opzicht beloond te worden voor de steun aan de NAVO. Anderzijds is de Macedonische regering bevreesd dat de komst van Albanese vluchtelingen de binnenlandse situatie verder zal destabiliseren en de betrekkingen met Servië onder

[REDACTED]

druk zal zetten. Dat is echter vermoedelijk niet de reden dat Gligorov voorstelt de staat van beleg uit te roepen. De reden daarvoor is waarschijnlijk gelegen in zijn moeilijke verhouding met Georgievski. Zo heeft de erkenning van Taiwan enkele maanden geleden geleid tot een felle confrontatie tussen beide politici. Het uitroepen van de staat van beleg zou met name de macht van het parlement ernstig beperken. De beslissing daartoe ligt overigens volgens de Macedonische Grondwet bij de Nationale Defensieraad, waarvan onder meer Georgievski en de minister van Defensie deel uitmaken.

Macedonië bescherming beloofd tegen UCK

De Macedonische minister van Binnenlandse Zaken Trajanov heeft verklaard dat hij de verzekering heeft gekregen dat de NAVO geen activiteiten zal ontplooiën ter ondersteuning van het UCK in Macedonië. Hij beriep zich op de Amerikaanse ambassadeur in Macedonië, Hill. Ook SACEUR Clark zou zich in dergelijke bewoordingen hebben uitgelaten. De Macedonische autoriteiten hebben de afgelopen dagen herhaaldelijk uiting gegeven aan vrees dat het UCK in en via Macedonië zal gaan opereren. Daarbij verwijzen zij onder meer naar een recente wapenvondst in het grensgebied met Kosovo, maar ook naar een verklaring van de Generale Staf van het UCK van medio vorig jaar, dat het "leger" ook een front in Macedonië heeft geopend. Deze uitspraak stoelt op het feit dat in Macedonië grote tegenstellingen bestaan tussen de etnisch-Macedonische meerderheid en een Albanese minderheid (±30% van de bevolking) die zich eveneens gediscrimineerd acht en naar meer autonomie streeft. De Macedonische regering beziet de activiteiten van het UCK met argusogen, omdat deze precedentswerking zou kunnen hebben voor de eigen binnenlandse positie. Zij is er zich ook van bewust dat de sympathie van de internationale gemeenschap in het Kosovo-conflict vrijwel volledig aan de zijde van het UCK ligt, en hoewel militaire assistentie aan het UCK formeel uit den boze is, vreest Macedonië dat iedere internationale assistentie aan de Kosovo-Albanen de labiele situatie in Macedonië zelf verder onder druk kan zetten.